

OKUPĀCIJAS MUZEJA GARIŅŠ STĀSTA

I. Kā tas viss sākās

Te Latvijas Okupācijas muzeja gariņš. Kas tas, kas viņš, jūs jautāsīt? Vai gaidījāt spoku? Nu jā, vecās ēkās, it sevišķi pilīs, palaikam dzīvo spoki. Arī Muzeja ēkā bieži spokoja Ļeņins. Un nu jau 170 gadus Eiropā un pasaulē apkārt klīst Marksa un Engelsa palaistais komunisma rēgs. Hitlera nacisma parādība it kā bija izdzēsta, bet nupat liekas, ka varbūt ne gluži un ne visai. Visas šīs būtnes ir nemateriālas, bet cilvēku iztēlē tomēr dzīvas un – nepatīkamas. Man Muzejā dzīvojot, gadījies arī ar tām satīkties. Brrrr. Jo, lai gan arī nemateriāls, es esmu labais gariņš, kurš nevienu nebaida un nevienu neapdraud, kurš negrasās pasauli mainīt, bet kurš – pats neredzams – redz visu, kas Muzejā noticis un notiek, kurš Muzejam dzīvo līdzī priekos, bēdās, darbos un reizēm arī nedarbos.

Ap šo laiku pirms 25 gadiem manis vēl nebija. Nebija arī Muzeja. Bija tikai ideja viena cilvēka, galvā, profesora Pauļa Lazdas galvā. Man liekās, ka es rados brīdī, kad šī viena cilvēka ideja apgaroja citus un viņi kopīgi izlēma – Muzejs būs. To es atceros. Un atceros, kā viņi pusgada laikā radīja Muzeju – ar savām gara spējām un savu darbu – gandrīz no nekā. Viņi to nosauca par Latvijas 50 gadu Okupācijas muzeju un to atklāja 1993. gada 1. jūlijā. Es biju tur klāt.

Es dzirdēju akadēmiķa Jāņa Stradiņa zīmīgos vārdus: "Okupācijas muzeja darbs veltīts piemiņai, patiesībai, apskaidrībai." Es dzirdēju, kā Paulis Lazda skaidroja, kāpēc Muzejs ir vajadzīgs. Toreiz pasaule maz zināja par Latviju, vēl mazāk par to, kas Latvijā bija noticis, kad te valdīja Padomju Savienība un nacistiskā Vācija: par Latvijas valsts iznīcināšanu, par apspiešanu, terorismu, par masu slepkavībām, par holokaustu, Gulagu, par izmisīgo pretošanos. Upuri bija jāpiemin. Tautai jāatdod sava balss un sava vēsture, kas tai vairāk nekā 50 gadus bija atņemta. Daudz no tā, ko toreiz pasaulē zināja, bija meli. Mūsdienās teiktu: "viltus ziņas" vai "alternatīvi fakti," ko pasaulē bija laiduši Latvijas okupanti un neatkarīgai Latvijai naidīgi režīmi. Tai brīdī biju lepns, ka ir cilvēki, kas to visu sāka. Un esmu vēl lepnāks, ka no šā necilā sākuma

Muzejam šogad būs jau 25 gadi. Un Muzejs ir vajadzīgs tikpat kā toreiz, ja ne vairāk, jo senie spoki, rēgi un parādības tepat vēl arvien ir un palaikam apmāj cilvēku prātus un darbus. Bet es esmu labais Muzeja gariņš un šā gada garumā ar labu cilvēku gādību jums pastāstīšu, ko šais 25 gadus Muzejā esmu redzējis un piedzīvojis. *

ZIMĪGI MUZEJA NOTIKUMI LATVIJAS SIMTGADES GADĀ

Jūnijs: iepļānots ieguldīt kapsulu ar vēstījumu un ziedotāju vārdiem Nākotnes Nama pamatakmenī.

1. jūlijs: Latvijas Okupācijas muzeja 25. gadadiena.

Septembris: Atklāj latviešu leģionāru piemiņai veltīto "Pieminekli brīvībai" Beļģijas pilsētā Zedelgemā.

18. novembris: Latvijas neatkarības 100. gadadiena.

* Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts